

Psykologiske undersøgelser og udredninger af voksne, der er døve, har et betydeligt høretab eller har døvblindhed

Der er en række særlige vilkår, som det er væsentligt at være opmærksom på i forbindelse med psykologiske undersøgelser og udredninger af voksne, der er døve, har et betydeligt høretab eller har døvblindhed.

Erfaringen viser, at der er en risiko for at fejldiagnosticere mennesker med døvhed eller betydeligt høretab, hvis psykologen ikke har kendskab til disse gruppers særlige vilkår. For det utrænede øje kan der være lighedstræk mellem bestemte personlighedstræk og mønstre i kommunikationen, der peger på tilstedeværelsen af psykisk sygdom, hvor det ikke er tilfældet (Misiasek et al. 1985).

Desuden er der en række forudsætninger og antagelser om almindelig fungerende hørelse, som det er væsentligt at være opmærksom på i udredningen af borgere med døvhed, betydeligt høretab eller døvblindhed. Det er også vigtigt at kende til den særlige døvekultur, som mange af disse mennesker tilhører.

Dansk er ikke modersmålet

Mange mennesker, der er døve, har et betydeligt høretab eller har døvblindhed, har tegnsprog som modersmål og kan have svært ved at læse dansk, som for dem er et fremmedsprog.

Alment anvendte testredskaber som for eksempel *Revised NEO Personality Inventory* (Neo-Pi-R)¹ og *Minnesota Multiphasic Personality Inventory-2* (MMPI-2)² kræver, at personen skal kunne læse og forstå dansk på mindst 9. klasse-niveau, for at man kan bruge dem til udredningen af personligheden. Derfor kan de ikke bruges til mennesker, som har tegnsprog som modersmål.

I udredningen af personlighed, social kognition og mentaliseringsevne benytter CFDs psykolog derfor projektive tests som eksempelvis *Thematic apperception test* (TAT)⁴ og *Rorschachtest*⁵ i stedet for spørgeskemaer. Brug af projektive tests er nødvendig, da dårligt fungerende borgere med høre- og eventuelt synstap ofte mangler ord for indre mentale tilstande som eksempelvis følelser. De har derfor svært ved at beskrive deres oplevelse af sig selv og andre. Projektive tests kræver dog længere tid både til selve testningen og til vurderingen af resultaterne.

Kognitive testredskaber

Tilsvarende kræver de fleste kognitive testredskaber, at borgeren kan høre og tale dansk. Således kan *Wechsler Adult Intelligence Scale* (WAIS-IV)³, som er det mest benyttede testbatteri til vurdering af kognitivt niveau, ikke benyttes i sin fulde form til personer, der har tegnsprog som modersmål.

Flere af delprøverne er lagt an på helt eller delvist, at testpersonen skal respondere på oplæsning af tekst, eksempelvis undersøgelsen af arbejdshukommelse. Dette kræver tolkning af de oplæste informationer til borgeren, hvilket ikke i sig selv er et problem.

Problemet opstår, når de oplæste informationer oversættes til et sprog, som udføres manuelt og som opfattes visuelt eller taktilt som tegnsprog. Da kan testen ikke længere anvendes, da det empiriske grundlag for testen er mennesker med dansk som modersmål, som kan opfatte informationer auditivt. Når informationen i testen videregives manuelt og opfattes visuelt eller taktilt, som i tegnsprog, er resultatet ikke længere validt, da testen ikke måler de psykiske egenskaber, som den er lavet til at måle.

Det kan betyde, at personen bedømmes som havende dårlig arbejdshukommelse, selvom det ikke er tilfældet, eller det kan betyde, at delprøven, uden at man er sig det bevidst, måler noget helt andet end det var meningen.

Dette er ét eksempel fra WAIS-IV batteriet, men reelt er det ikke muligt at bruge 4 ud af de 10 delprøver, der er standart i WAIS-IV, til mennesker som er døve, har betydeligt høretab eller er døvblinde og har tegnsprog som modersmål. Er man ikke bevidst om dette, får borgeren vurderet sin begavelse på et fejlagtigt grundlag, hvilket kan få alvorlige følger for den hjælp, man tilbydes, eller de muligheder som gives i forhold til uddannelse og beskæftigelse.

Vores psykologiske ydelser

Vi anvender derfor særlige testredskaber, der er ikke sproglige men visuelle, til at vurdere borgerens begavelse. Vi laver tegnsprogskompetenceundersøgelse for at kunne vurdere borgerens sproglige niveau og evne til at kommunikere. Vi bruger visuelt materialer til at vurdere borgerens socialkognitive evner, funktionsniveau og evne til at begå sig i den hørende verden. Foruden særlige testredskaber til beskrivelse af personlighed, mentaliseringssevne og ressourcer.

CFD's psykolog har lang erfaring med at udrede borgere med vanskelige og forskelligartede problemstillinger og kan tilbyde følgende:

- Samtaleforløb
- Beskrivelse af borgerens funktionsniveau
- Psykologisk undersøgelse
- Psykopatologisk og differentialdiagnostisk udredning og vurdering
- Neuropsykologisk udredning af begavelse og specifikke kognitive funktioner
- Socialkognitiv udredning
- Undersøgelse af tegnsprogskompetence.

Se eksempler på vores psykologiske ydelser.

Kontakt os gerne for yderligere information.

Henvisninger

- (1) Paul Costa Jr. og Robert R. McCrae (1978). *NEO PI-R (Revised NEO Personality Inventory)*.
- (2) John R Graham (2011). *MMPI-2: Assessing Personality and Psychopathology*. Der er tale om flere spørgeskemaer, der anvendes i sundhedssektoren og i retslige sammenhænge.
- (3) David Wechsler (2008). *Wechsler Adult Intelligence Scale*. Fourth Edition.
- (4) Test, der involverer beskrivelse af scener via billeder. Udviklet af 1930'erne af Henry A. Murray og Christian D. Morgan.
- (5) Test, hvor borgerens opfattelse af "blækklatte" aflæses og analyseres. Bruges til undersøgelse af personlighed og følelsesmæssige funktioner. Testen er visuel og udviklet i 1921 af Hermann Rorschach.

Litteratur

Misiazek, John; Dooling, John; Melman, Harriet; Misiazeh, Jenifer George & Jorgensen, Kathy (1985). Diagnostic considerations in deaf patients. *Comprehensive Psychiatry*, Volume 26, Issue 6, 1985, 513-521.